

demos

Jaargang 40
Oktober 2024

ISSN 0169-1473

Een uitgave van het
Nederlands
Interdisciplinair
Demografisch
Instituut

Bulletin
over
Bevolking
en
Samenleving

9

nidi

inhoud

- 1 Tien jaar na scheiding: hoe kijken ouders erop terug?
- 5 Vrouwelijke statushouders met jonge kinderen komen nauwelijks aan werk toe
- 8 Welkomstcultuur van belang voor talentbehoud migranten

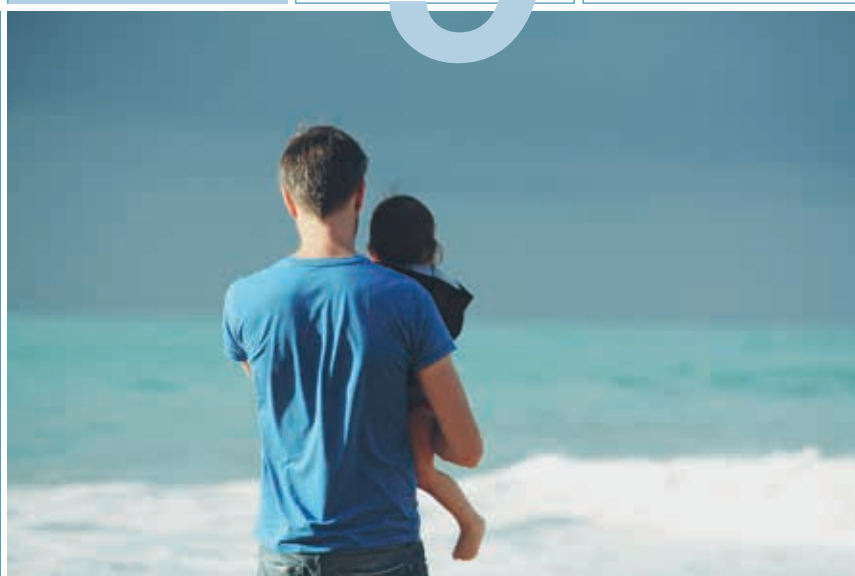

Foto: Steven van Loy/Unsplash

Tien jaar na scheiding: hoe kijken ouders erop terug?

ANNE-RIGT POORTMAN & ANNE BRONS

Tien jaar na hun scheiding blikken ouders overwegend positief terug op deze gebeurtenis. Moeders kijken vaker positief terug op de scheiding dan vaders en het hebben van een nieuwe partner speelt een grotere rol bij vaders dan bij moeders.

Het meemaken van een scheiding is allang niet meer ongewoon in Nederland. Zo eindigt inmiddels 30 à 35 procent van de huwelijken in een scheiding en maakten in 2023 meer dan 42.000 kinderen mee dat hun getrouwde of samenwonende ouders uit elkaar gingen. Sociaal-demografisch onderzoek laat zien dat een scheiding, gemiddeld genomen en met name op de kortere termijn, negatieve gevolgen kan hebben voor zowel ouders als kinderen, bijvoorbeeld voor hun financiële situatie of psychologisch welzijn. Deze doorgaans kwantitatieve studies vergelijken de situatie vóór scheiding met de situatie erna of gaan na hoe gescheiden mensen het doen in vergelijking met niet gescheiden mensen. Alhoewel dergelijk onderzoek een goed beeld geeft van de meer objectieve gevolgen van een scheiding, geeft het niet per se weer hoe mensen zelf de scheiding hebben ervaren. Zo blijkt uit kwalitatief onderzoek dat er grote individuele verschillen zijn in hoe mensen reageren op en omgaan met een scheiding en haar gevolgen. Ondanks een verslechtering van hun situatie ervaren sommigen de scheiding bijvoorbeeld toch als iets positiefs. De subjectieve beleving van de scheiding geeft weer hoe mensen achteraf betekenis geven aan deze vaak complexe en ingrijpende gebeurte-

NFN is een internet survey, uitgevoerd door de Universiteit Utrecht en het Centraal Bureau voor de Statistiek, onder ouders die in 2010 gingen scheiden van een samenwoningrelatie of huwelijk. Het doel was om een beeld te krijgen van de regelingen die ouders treffen na scheiding (bijvoorbeeld bij wie de kinderen wonen) en familie-complexiteit na scheiding (bijvoorbeeld stiefgezinnen), en de gevolgen voor ouders en kinderen. In 2012/13 vond de eerste meting plaats (39% respons) en in 2015/16 de tweede meting (63% respons). In de derde meting in 2020 (68% respons), is gevraagd hoe gescheiden ouders terugblikken op hun scheiding. De scheiding was toen dus gemiddeld genomen tien jaar geleden. In de module 'Terugblik op de scheiding' werden vijf stellingen voorgelegd waarbij expliciet werd aangegeven dat het ging om hoe men terugkeek op de scheiding en de periode erna. Respondenten konden voor elk van de stellingen aangeven in hoeverre men het ermee eens was op een vijf-punt-schaal (van 1 'Helemaal eens' tot 5 'Helemaal oneens'). In totaal hebben we van 1.213 vaders en 1.719 moeders de antwoorden geanalyseerd.

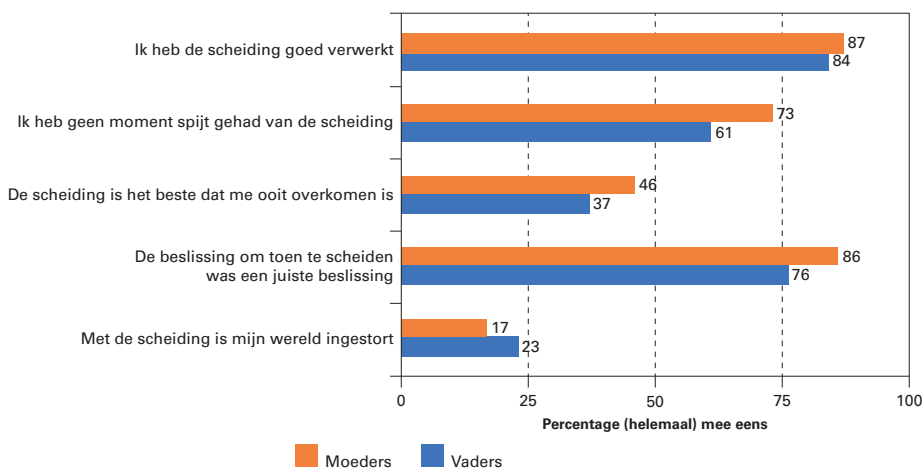
nis in hun leven. Los van kwalitatieve studies, is er weinig grootschalig kwantitatief onderzoek naar hoe men de scheiding heeft ervaren. In het survey Nieuwe Families in Nederland (NFN, zie kader) is aan ouders tien jaar na dato gevraagd hoe ze terugkijken op de scheiding aan de hand van een aantal stellingen.

Terugblik op de scheiding

Figuur 1 laat per stelling de percentages gescheiden vaders en moeders zien dat aangaf het (helemaal) eens te zijn met voorgelegde stellingen. Als respondenten het eens zijn met een van de bovenste vier stellingen dan betekent dit dat men de scheiding als iets positiefs heeft ervaren. Respondenten die het met de laatste uitspraak (helemaal) eens zijn, kijken juist negatief terug op de scheiding.

Over het algemeen zien we dat een meerderheid van de gescheiden ouders positief terugkijkt op de scheiding en de periode erna. Zo'n 75 procent tot 85 procent geeft aan dat ze de scheiding goed verwerkt heeft, dat de beslissing om te scheiden een juiste was en dat met de scheiding hun wereld niet is ingestort. Voor de overige twee stellingen zijn de percentages lager, met name voor de stelling 'De scheiding is het beste dat me ooit overkomen is': iets minder dan de helft van de moeders (46%) en 37 procent van de vaders geeft aan het hiermee (helemaal) eens te zijn. Deze uitspraak is dan ook stilliger geformuleerd dan de andere uitspraken, gezien termen als 'het beste' en 'ooit'.

Figuur 1. Percentage vaders en moeders dat het (helemaal) eens is met onderstaande stellingen over de scheiding

Bron: Wave 3 Nieuwe Families in Nederland.

Verder valt op dat moeders vaker positief op de scheiding terugkijken dan vaders. De kleinste verschillen zien we bij de stelling 'Ik heb de scheiding goed verwerkt', zo'n drie procentpunten verschil: 87 procent van de moeders is het daarmee eens versus 84 procent van de vaders. Grotere verschillen zien we bij de andere stellingen. Zo had 73 procent van de moeders geen moment spijt van de scheiding tegenover 61 procent van de vaders. Eenzelfde verschil zien we bij de uitspraak of de scheiding het beste is dat men ooit is overkomen (46% versus 37%). Moeders beamen ook minder vaak dat hun wereld is ingestort met de scheiding dan vaders (17% versus 23%).

Een nieuwe partner

Het ligt voor de hand dat de huidige situatie van de ouders een rol speelt in de subjectieve beleving van de scheiding. Zoals gezegd gaat een scheiding vaak gepaard met negatieve gevolgen, in financieel maar ook in sociaal opzicht. Vooral vaders hebben vaak minder contact en mogelijk een minder goede band met de kinderen na scheiding. Hoe kleiner die verliezen zijn en hoe meer men die verliezen heeft kunnen compenseren, bijvoorbeeld door het vinden van een nieuwe partner, des te positiever men waarschijnlijk terugkijkt op de scheiding. Daarom hebben we gekeken naar verschillen in de beleving van de scheiding al naargelang of men ten tijde van het onderzoek een nieuwe vaste partner had (figuur 2). Bij een vaste partner kan het gaan om een latrelatie, huwelijk of samenwoningrelatie.

Figuur 2 laat zien dat respondenten met een vaste partner over het algemeen positiever zijn over de scheidingsperiode dan alleenstaande respondenten. Dit geldt vooral voor vaders; de verschillen tussen moeders met en zonder partner zijn vaak kleiner. Met name bij de eerste twee stellingen 'Ik heb de scheiding goed verwerkt' en 'Ik heb geen moment spijt gehad van de scheiding', zien we tussen moeders met en zonder partner nauwelijks verschillen. Voor vaders zijn de verschillen groter, alhoewel het afhangt van de stelling. Als het gaat om de verwerking van de scheiding zijn vaders met een nieuwe partner wat vaker positief dan vaders zonder partner: 86 procent versus 78 procent. De verschillen zijn het duidelijkst bij de meest stellig geformuleerde uitspraak 'De scheiding is het beste dat me ooit overkomen is': 42 procent van de vaders met een partner kan dit beamen tegenover slechts 26 procent van de alleenstaande vaders. Ter vergelijking, het grootste verschil bij gescheiden moeders bedraagt 5 procentpunten, zoals bijvoorbeeld te zien is bij de stelling 'Met de scheiding is mijn wereld ingestort': 15 procent tegenover 20 procent. Al met al laat figuur 2 voor alle stellingen zien dat alleenstaande vaders het minst vaak positief zijn over de scheiding in vergelijking met de andere groepen.

Het contact met de kinderen

Tot slot hebben we onderzocht of de beleving van de scheiding afhangt van de mate van contact met de kinderen. Hiervoor gebruiken we gegevens over bij wie het kind het grootste deel van de tijd woont: (1) bij de respondent, (2) een co-ou-

derschap, (3) bij de ex-partner of (4) zelfstandig wonend. De verblijfsregeling is alleen bevraagd voor een specifiek kind dat in de eerste meting van NFN is geselecteerd. Bij de eerste drie categorieën is het verlies in contact na scheiding het kleinst als het kind bij de respondent woont en het grootst als het kind bij de ex-partner woont. Co-ouderschap valt daar tussenin. De laatste categorie (zelfstandig wonend) hebben we voor de volledigheid ook bekeken, maar hier is minder duidelijk in hoeverre er sprake is van verlies van contact. Voor vaders wiens kind bij de ex-partner woont, maken we ook nog onderscheid tussen of ze het kind erg weinig (minder dan maandelijks) of vaker zien. Er waren te weinig moeders die aangaven dat hun kind bij de ex-partner (de vader) woonde om dit onderscheid te kunnen maken. Omdat we dus meer informatie hebben voor vaders en vanwege de verdere overeenkomsten tussen moeders en vaders, worden alleen de gegevens voor vaders gepresenteerd in figuur 3.

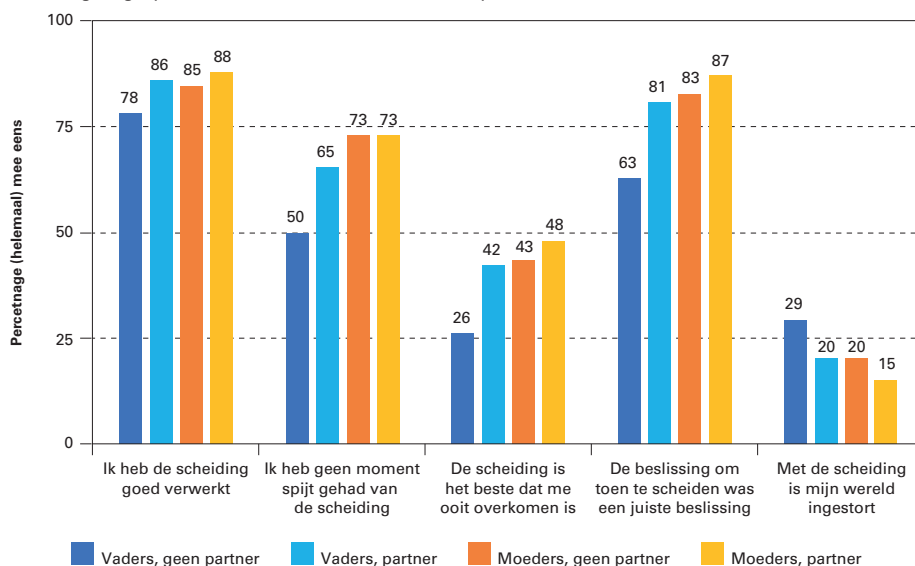

Foto: Kevin Desoisa/Flickr

Voor vaders (figuur 3) springen twee groepen eruit die minder positief zijn over de scheiding. Bij de stelling 'Ik heb geen moment spijt gehad van de scheiding' en vooral bij de stelling 'De scheiding is het beste dat me ooit overkomen is' zien we dat vaders met een co-ouderschap het hier het minst vaak mee eens zijn. De bevinding dat vaders met een co-ouderschap het minst positief zijn is opmerkelijk, want bij co-ouderschap zien ouders hun kinderen relatief vaak (ongeveer de helft van de tijd). Mogelijk spelen ook andere zaken een rol, zoals het selectieve karakter van co-ouderschap. Ouders die hiervoor kiezen hebben weinig onderling conflict en zijn misschien meer gericht op het belang van het samen opvoeden en het welzijn van het kind, wat maakt dat men het minder makkelijk volmondig eens kan zijn met deze stellingen en meer ruimte laat voor nuance. Daarnaast blijkt er nog een groep te zijn die minder positief is over de scheiding, namelijk vaders van wie het kind bij de moeder woont en die weinig contact hebben met het kind. Dit zien we het duidelijkst bij de stelling 'Ik heb de scheiding goed verwerkt': vaders die weinig contact hebben met hun uitwonende kinderen zijn het minst vaak het (helemaal) eens met deze stelling (71%), vergeleken met bijvoorbeeld 92 procent van de vaders met een co-ouderschap en 83 procent van de vaders met een moederverblijf regeling maar ten minste maandelijks contact.

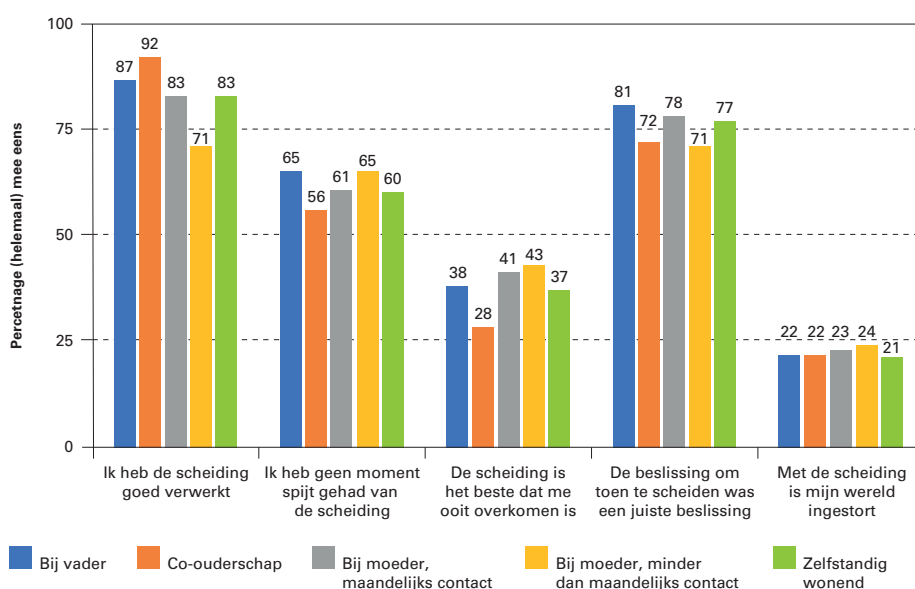
Voor moeders zijn alleen bij de stellingen 'Ik heb geen moment spijt gehad van de scheiding' en 'De scheiding is het beste dat me ooit overkomen is' duidelijke verschillen te zien. Moeders van wie het kind bij hen woont onderschrijven het vaakst de stelling dat de scheiding het beste is dat ze ooit is overkomen (54%), terwijl moeders met een co-ouderschap het minst vaak aangeven het (helemaal) eens te zijn met deze stelling (29%). Eenzelfde bevinding, maar iets minder uitgesproken, zien we bij de stelling 'Ik heb geen moment spijt gehad van de scheiding'. Aangenomen dat moeder-verblijf de minste sociale verliezen met zich meebrengt, is het niet verwonderlijk dat deze moeders het meest positief terugkijken op de scheiding. De bevinding dat moeders met een co-

Figuur 2. Percentage vaders en moeders dat het (helemaal) eens is met onderstaande stellingen over de scheiding, uitgesplitst naar of ze al dan niet een nieuwe partner hebben

Bron: Wave 3 Nieuwe Families in Nederland.

Figuur 3. Percentage vaders dat het (helemaal) eens is met onderstaande stellingen over de scheiding, uitgesplitst naar bij wie het kind woont en de mate van contact met uitwonende kinderen

Bron: Wave 3 Nieuwe Families in Nederland.

Foto: Roel Wijnants/Flickr

ouderschap het minst positief zijn komt overeen met de bevindingen voor vaders. Mogelijk speelt hier weer mee dat co-ouders een selectieve groep ouders zijn.

Eind goed, al goed?

Gescheiden ouders kijken tien jaar na dato over het algemeen positief terug op de scheiding en de periode erna. De scheiding betekende niet het einde van de wereld en de meeste ouders onderschrijven dat men de scheiding heeft verwerkt en dat de scheiding een juiste beslissing was. Er is echter ook ruimte voor spijtgevoelens en maar een minderheid beaamt dat de scheiding 'het beste' is dat hen ooit is overkomen. Misschien vonden ouders het lastig om het volmondig eens te zijn met deze laatste stellingen vanwege hun stellige formulering. Het kan ook zijn dat een scheiding vaak gepaard gaat met complexe emoties, ook jaren later, waardoor men niet onverdeeld positief terugkijkt op de scheiding.

Opmerkelijk zijn de verschillen tussen gescheiden moeders en vaders. Moeders zijn vaker positief over de scheiding dan vaders. Alhoewel onderzoek naar de meer objectieve gevolgen van scheiding laat zien dat mannen op de korte termijn een lager sociaalpsychologisch welbevinden hebben dan vrouwen, verdwijnt dit verschil nagenoeg op de (middel)lange termijn. Mogelijk ervaren mannen de scheiding als minder positief omdat de scheiding minder vaak op hun initiatief is, zo blijkt uit onderzoek. Daarnaast lijken sociale verliezen een grotere rol te spelen voor vaders dan voor moeders. Of men weer een nieuwe partner heeft gevonden is vooral voor vaders van belang. Alleenstaande vaders kijken minder vaak positief terug op de scheiding vergeleken met vaders met een partner, en ook vergeleken met gescheiden moeders. Hoewel de resultaten geen eenduidig beeld geven, zijn vaders die hun kinderen nog maar weinig zien soms ook minder vaak positief over de scheiding dan andere va-

ders. Deze bevindingen wijzen erop dat ouders er doorgaans weer bovenop komen maar dat dit in mindere mate geldt voor vaders wiens scheiding gepaard ging met blijvende sociale verliezen. Voor hen kan de scheiding ook jaren later nog een negatieve ervaring zijn.

Anne-Rigt Poortman, Universiteit Utrecht,
e-mail: a.poortman@uu.nl

Anne Brons, Universiteit Utrecht,
e-mail: m.d.brons@uu.nl

LITERATUUR:

- Hopper, J. (1993), The rhetoric of motives in divorce. *Journal of Marriage and the Family*, 55 (4), pp. 801-813.
- Kalmijn, M. en A. Poortman (2006), His or her divorce? The gendered nature of divorce and its determinants. *European Sociological Review*, 22 (2), pp. 201-214.
- Kooiman, N. (2022), Trends in (echt)scheidingen. *Statistische trends*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Leopold, T. (2018), Gender differences in the consequences of divorce: A study of multiple outcomes. *Demography*, 55 (3), pp. 769-797.
- Poortman, A., M.D. Brons, T. Koster en E. Bosma (2021). *Codebook of the survey New Families in the Netherlands (NFN): Third wave*. Utrecht: Utrecht University.

Vrouwelijke statushouders met jonge kinderen komen nauwelijks aan werk toe

ROOS VAN DER ZWAN & MARCEL LUBBERS

In hoeverre speelt het hebben én krijgen van kinderen een rol bij de arbeidsmarktparticipatie van vrouwelijke statushouders in Nederland? Naarmate deze groep langer in Nederland is, zien we een toename in het aantal vrouwen dat moeder wordt. Hoewel vrouwen graag willen werken, neemt slechts een klein deel binnen de eerste vijf jaar na het verkrijgen van een verblijfsvergunning asiel deel aan de Nederlandse arbeidsmarkt. Dit geldt vooral voor vrouwen die bij aankomst jonge kinderen hadden of in Nederland kinderen kregen.

Uit eerder onderzoek is bekend dat wanneer vrouwen kinderen krijgen ze vaak minder uren gaan werken of de arbeidsmarkt helemaal verlaten. Bij mannen die vader worden is dit veel minder het geval. Ook bij statushouders is er een kloof in het aandeel werkende vrouwen en mannen. Dit bleek uit eerder onderzoek bij Syrische statushouders, op basis van interviews en enquêtegegevens. In dat opzicht zou je kunnen stellen dat er niets bijzonders is aan de situatie van de vrouwelijke statushouders. Toch is het van belang rekening te houden met de gezinscontext. Vooral in gezinnen waarbij de vrouw zich als nareiziger op een later moment bij haar man heeft gevoegd, is de kans groot dat er al snel een verschil ontstaat in kansen op de arbeidsmarkt tussen vrouwelijke en mannelijke statushouders. Een van de redenen hiervoor is dat na het afronden van de inburgeringsexamens, statushouders door de gemeente worden begeleid naar werk. Een belangrijk doel hierbij is ervoor te zorgen dat de statushouder niet meer afhankelijk is van een bijstandsuitkering. In het geval van nareizigers, is de man veelal langer in Nederland en loopt daarmee voor met het inburgeringstraject. Daarom is de kans groot dat de man in het gezin als eerste een baan vindt en het gezin geen bijstandsuitkering meer nodig heeft. Zodra een gezin geen uitkering meer ontvangt, zit de taak van de gemeente erop en verdwijnt de vrouw mogelijk uit beeld bij de gemeente. Daarmee mist zij dus de begeleiding naar werk die de man wel heeft gehad, wat haar achterstand op de arbeidsmarkt vergroot.

Een andere belangrijke factor om rekening mee te houden als het gaat om het begeleiden van vrouwelijke statushouders naar werk, is het gebrek aan kinderopvang en oppas. Hoewel gedegen onderzoek nog ontbreekt, zijn er indicaties dat kinderopvang, om verschillende redenen, nauwelijks wordt gebruikt door statushouders. Allereerst zijn er flinke wachtlijsten en hoge kosten van kinderopvang. Kinderopvangtoeslag is beschikbaar als beide ouders werken (of studeren) en is afhankelijk van het inkomen. Uit eerder onderzoek onder Syrische vrouwen blijkt echter dat kennis over hoe de kinderopvang werkt en wat de kosten zijn, beperkt is. Een alternatief, een netwerk van familieleden die kunnen oppassen, missen zij. Dit is een extra obstakel voor jonge moeders die graag willen werken.

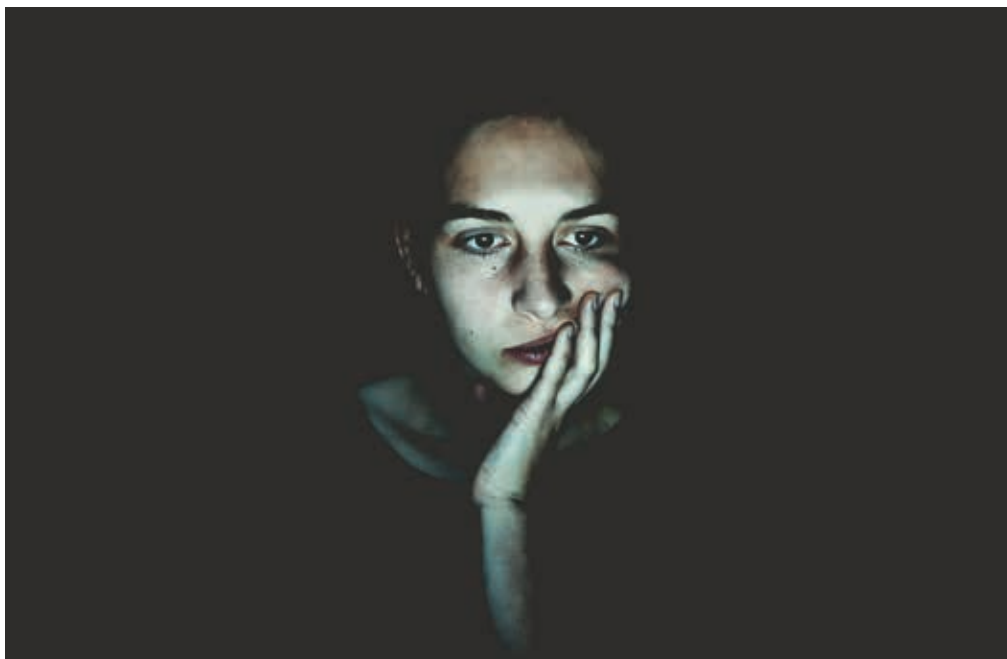

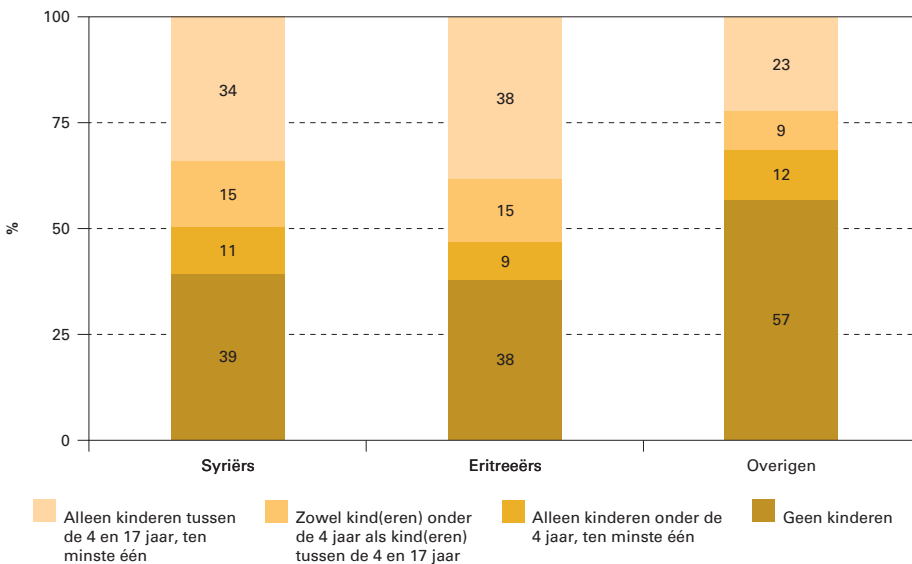
Foto: Niklas Hamann/Unsplash

Deels lijkt de lage arbeidsmarktparticipatie van vrouwen binnen deze groep dus samen te hangen met de samenstelling van het gezin. Zowel in onderzoek naar statushouders als in onderzoek naar de arbeidsmarkt is hier nog niet veel over bekend, en in beleid rond statushouders wordt er weinig rekening gehouden met de gezinscontext. Met microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) (zie kader) onderzoeken we daarom hoe zowel het hebben als het krijgen van kinderen samenhangt met het vinden van werk.

ONDERZOEK MICRODATA VROUWELIJKE STATUSHOUDERS

Voor dit onderzoek maken we gebruik van CBS-microdata. In de Asielcohort-gegevens zijn alle asielzoekers opgenomen die tussen januari 2014 en juli 2022 in Nederland zijn aangekomen, degenen die in deze periode een verblijfsvergunning hebben gekregen en hun in Nederland geboren kinderen. We kijken naar de populatie tussen de 18 en 65 jaar die tussen 2014 en 2018 een verblijfsvergunning asiel kreeg, de nareizigers die in deze periode een verblijfsvergunning kregen en hun kinderen. We onderzoeken deze groep vanaf het moment dat ze zelfstandig in een gemeente wonen (en dus niet meer in een asielzoekerscentrum). We kijken wanneer deze groep de transitie maakt naar betaald werk. Met de beschikbare gegevens volgen we de groep minimaal 4,5 jaar en maximaal 8,5 jaar. Voor deze periode hebben we maandelijkse informatie over hun gezinssituatie en hun participatie op de arbeidsmarkt. Voor de figuren hebben we alle vrouwen 4,5 jaar gevolgd. In de analyses onderzoeken we tot maximaal 8,5 jaar de maandelijkse kans om betaald werk te vinden. De groep die we onderzoeken bestaat uit 35.735 vrouwen en 49.221 mannen. Het merendeel komt uit Syrië, na Syriërs vormen statushouders uit Eritrea de grootste groep.

Figuur 1. Kinderen onder de vier jaar in het huishouden van vrouwelijke statushouders in maand na toekenning verblijfsvergunning en zelfstandig wonen in een gemeente

Noot: De gegevens betreffen de eerste maand waarin vrouwen met een verblijfsvergunning zelfstandig in een gemeente wonen. Het gaat om 21.070 Syrische, 3.638 Eritrese en 11.027 vrouwen uit andere landen (zoals Irak, Iran, Somalië en Afghanistan).

Bron data: CBS, Asielcohort januari 2014 - oktober 2020.

Anders dan bij enquêtegegevens, is dat niet gebaseerd op een steekproef, maar gaat het over alle statushouders die tussen 2014 en 2022 in Nederland woonden.

Gezinssituatie van statushouders in de eerste maanden na aankomst

We onderzoeken de populatie van asielzoekers tussen de 18 en 65 jaar die tussen 2014 en 2018 een verblijfsvergunning kregen en dus statushouders werden. We kijken naar de statushouders vanaf het moment dat ze zelfstandig in een gemeente wonen en dus niet meer in een asielzoekerscentrum. Het grootste deel van deze groep in de periode 2014-2018 komt uit Syrië en Eritrea. In de eerste maand dat de vrouwen in ons onderzoek een verblijfsvergunning hebben en zelfstandig in een gemeente wonen, is de meerderheid getrouwd

(66 procent). Daarnaast blijkt uit de gegevens dat vooral vrouwen vaker hun partner (of een ander familielid) achterna zijn gereisd als nareiziger.

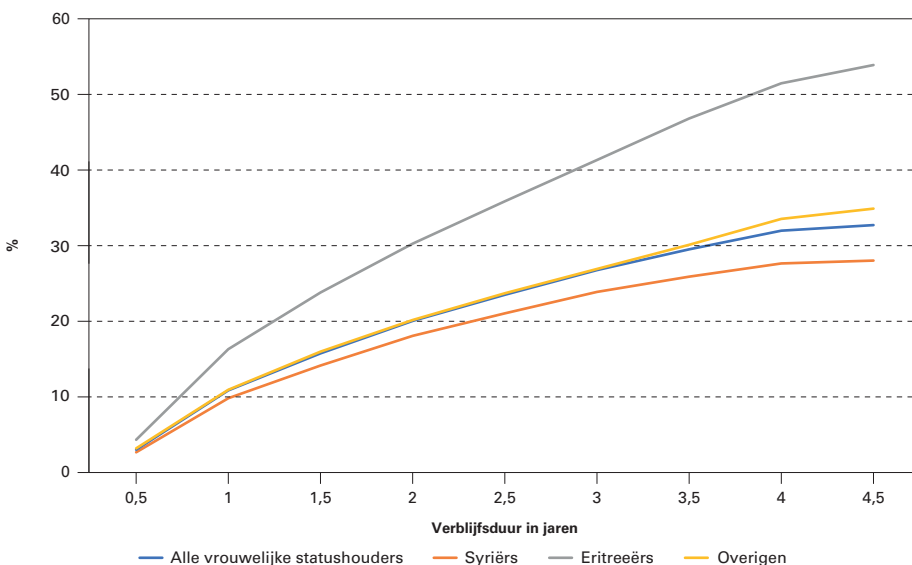
Figuur 1 toont het percentage vrouwen met kinderen onder de vier jaar in de eerste maand na toekenning van een verblijfsvergunning en die zelfstandig wonen in een gemeente. We onderscheiden drie groepen: Syrische, Eritrese en “overige” statushouders. Hieruit blijkt dat iets minder dan de helft van de Syrische en Eritrese vrouwen in deze periode geen thuiswonende minderjarige kinderen hadden. Bij Eritrese vrouwen ligt dit iets lager (38%) dan bij Syrische vrouwen (39%). Elf procent van de Syrische vrouwen en negen procent van de Eritrese vrouwen had een of meerdere kinderen onder de vier jaar en in beide groepen had nog eens vijftien procent zowel kinderen onder de vier jaar als kinderen tussen de 4 en 17 jaar. Kinderen onder de 4 jaar gaan nog niet naar school en er moet dus oppas of opvang voor ze zijn als hun ouders (willen) werken. De overige groep wijkt enigszins af van de Syriërs en Eritreeërs. Dit zijn alle andere vrouwelijke statushouders, die uit landen als Irak, Iran, Somalië en Afghanistan komen. Deze groepen zijn echter te klein om afzonderlijk mee te nemen in het onderzoek en gezien de diversiteit van deze groep overigen is het lastig om de verschillen tussen de Syrische/Eritrese en de groep overigen te verklaren.

Bij mannen is dit anders (niet getoond in figuur 1). Bij alle groepen statushouders zien we dat mannen in deze beginfase in Nederland minder vaak dan vrouwen thuiswonende minderjarige kinderen hebben. Dit is goed te verklaren, omdat jonge mannen vaak alleen en/of als eerste van het gezin in Nederland aankomen.

Moederschap in de eerste jaren na aankomst

In een volgende stap onderzoeken we in hoeverre de gezinssituatie verandert in de eerste jaren in Nederland. De groep statushouders die tussen 2014 en 2018 naar Nederland kwam, is relatief jong, waardoor naar verwachting een deel van de vrouwen de eerste jaren in Nederland kinderen zal krijgen. In figuur 2 laten we zien welk percentage van de vrouwen die zonder kinderen hun leven in Nederland beginnen, moeder wordt. Als we kijken naar alle vrouwelijke statushouders samen (de blauwe lijn), dan is na 4,5 jaar ongeveer een derde moeder geworden. Bij Eritrese vrouwen (de grijze lijn) ligt dit aandeel aanzienlijk hoger dan bij de andere groepen statushouders, meer dan de helft heeft dan kinderen. Van de Syrische vrouwen is ongeveer 28 procent na 4,5 jaar moeder geworden.

Figuur 2. Aandeel statushouders dat moeder wordt naar verblijfsduur (in jaren) in Nederland, cohort 2014-2018

Noot: De gegevens gaan over alle vrouwelijke statushouders die in de eerste maand dat ze een verblijfsvergunning asiël hadden én dat ze zelfstandig in een gemeente woonden geen kinderen had. Vervolgens wordt per zes maanden het percentage moeders met kinderen onder de vier jaar in huis getoond.

Bron data: CBS, Asielcohort januari 2014 - oktober 2020.

Het aandeel mannelijke statushouders dat vader wordt in Nederland, ligt een stuk lager dan bij de vrouwelijke statushouders (niet getoond in figuur 2). Bij de Syrische mannen is zeventien procent na 4,5 jaar vader geworden, bij de overige groep is dat iets lager met dertien procent. Ook hier is het hoogste percentage vaders te vinden bij de Eritreeërs: ongeveer een derde van de Eritrese mannen is na 4,5 jaar vader geworden.

Jonge kinderen en werk

Tot slot onderzoeken we in hoeverre de aanwezigheid van jonge kinderen in huis samenhangt met het vinden van een betaalde baan in Nederland. Uit figuur 3 wordt duidelijk dat het hebben van jonge kinderen een verschil maakt in de arbeidsparticipatie van vrouwelijke statushouders. Figuur 3 toont het aandeel vrouwen zonder werk in de eerste maand in Nederland dat na verloop van tijd betaald werk krijgt, uitgesplitst naar vrouwen met en zonder jonge kinderen. Bij vrouwen zonder kinderen is het aandeel werkenden na 4,5 jaar hoger (22%) dan bij vrouwen met kinderen (8%). Bovendien neemt het aandeel werkenden sneller toe bij vrouwen zonder kinderen dan bij vrouwen met jonge kinderen in huis. Of vrouwelijke statushouders werken, hangt dus samen met hun gezinssituatie. Dit verschilt duidelijk van de situatie bij mannen (niet getoond in figuur 3). Van de mannelijke statushouders die in de eerste maand van zelfstandigheid géén werk hadden, heeft 55 procent van de mannen zonder kinderen na 4,5 jaar werk gevonden. Bij mannen met kinderen is dat 56 procent.

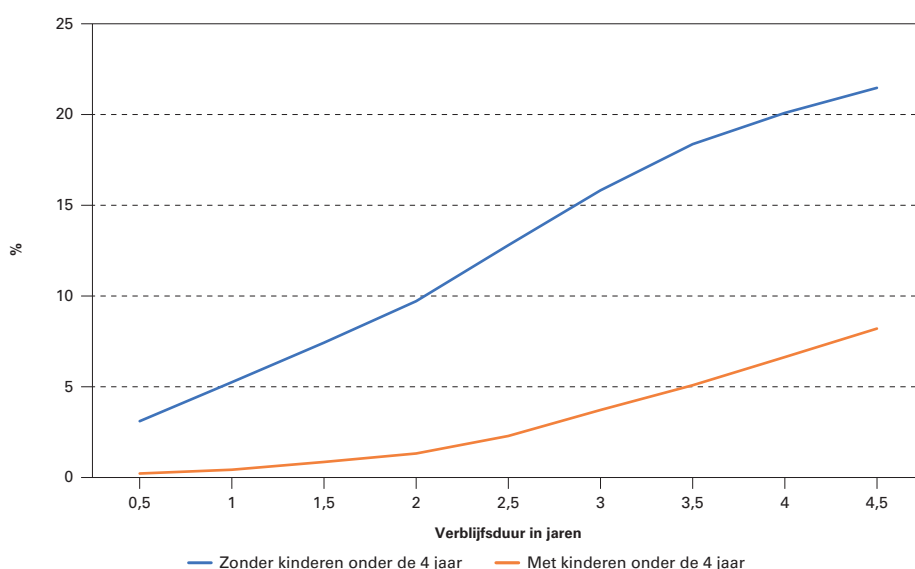
We hebben in uitgebreidere analyses getoetst of de aanwezigheid van jonge kinderen in huis ook uitmaakt als we rekening houden met allerlei andere relevante factoren. In de analyses houden we rekening met of statushouders hun inburgeringsexamens al gehaald hebben, het jaar waarin ze een verblijfsvergunning kregen, leeftijd, herkomstland en de stedelijkheid van de gemeente waarin ze wonen. De analyses bevestigen dat zowel het hebben en krijgen van kinderen van belang is voor de arbeidsparticipatie van vrouwelijke statushouders. Allereerst kijken we in hoeverre de aanwezigheid van kinderen in de maand na toekenning van de verblijfsvergunning en het zelfstandig wonen in een gemeente invloed heeft op het vinden van een betaalde baan in Nederland. We vinden dat vrouwen die in de beginfase al thuiswonende kinderen hebben, minder vaak werk vinden dan vrouwen zonder thuiswonende kinderen in de beginfase. Vervolgens vinden we dat vrouwen die in de beginfase géén kinderen hebben, maar naar verloop van tijd moeder worden, een kleinere kans op betaald werk hebben dan vrouwen die geen moeder worden. Zowel bij het hebben én krijgen van kinderen, vinden we het sterkste negatieve effect op het vinden van betaald werk bij het hebben van kinderen onder de vier jaar.

Bij mannelijke statushouders vinden we eveneens dat mannen die in de beginfase kinderen onder de vier jaar in huis hebben, een kleinere kans hebben op betaald werk. Hebben ze op dat moment oudere kinderen, dan vinden we juist dat ze vaker betaald werk hebben. Mannen die in de eerste maand geen kinderen hebben, maar na verloop van tijd vader worden, hebben juist een grotere kans op betaald werk dan mannen die geen vader worden in de periode dat wij ze volgen.

Conclusie

Uit eigen eerder onderzoek weten we dat veel Syrische vrouwelijke statushouders zonder werk wel willen werken. Uit ons onderzoek blijkt dat

Figuur 3. Aandeel vrouwelijke statushouders dat betaald werk heeft, met en zonder jonge kinderen (naar jaren verblijf in Nederland)

Noot: De gegevens gaan over alle vrouwelijke statushouders die in de eerste maand dat ze een verblijfsvergunning asiël hadden én dat ze zelfstandig in een gemeente woonden, geen betaald werk hadden.

Bron data: CBS, Asielcohort januari 2014 - oktober 2020.

het hebben van kinderen een belangrijke beperkende factor is voor de arbeidsparticipatie van vrouwelijke statushouders, niet alleen voor Syrische, maar ook voor Eritrese vrouwen. Meer dan de helft van de vrouwen heeft al thuiswonende kinderen in de beginfase in Nederland. Onder de vrouwen zonder thuiswonende kinderen, wordt ongeveer een derde moeder in de eerste 4,5 jaar in Nederland. Bij Eritrese vrouwen is dit zelfs meer dan de helft. Van de vrouwelijke statushouders zonder jonge thuiswonende kinderen werkt een groter deel dan van de vrouwen met jonge kinderen. Dit verschil in het aandeel werkenden is bij mannen met en zonder thuiswonende kinderen nauwelijks aanwezig. Voor vrouwen met jonge kinderen, met name als ze nog niet naar school gaan, is het dus extra moeilijk om werk te vinden in Nederland, dit komt nog bovenop alle andere uitdagingen op weg naar de arbeidsmarkt die er zijn voor alle statushouders.

Roos van der Zwan, NIDI-KNAW/Rijksuniversiteit Groningen, e-mail: zwan@nidi.nl

Marcel Lubbers, Universiteit Utrecht, e-mail: m.lubbers@uu.nl

LITERATUUR:

- CBS (2022), *Cohortonderzoek asielzoekers en statushouders - Asiel en Integratie 2022*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Gruijter, M. de en I. Razenberg (2019), 'Work first', vrouwen later? Arbeidstoeleiding van vrouwelijke statushouders. *Beleid en Maatschappij*, 46 (1), pp. 7-22.
- Zwan, R. van der en F. van Tubergen, F. (2022), Syrische vrouwen in Nederland ervaren barrières op de arbeidsmarkt. *Demos*, 38 (10), pp. 1-4.
- Zwan, R. van der, A. al Jaramani en N. Geurts (2024), Syrische vrouwen en de hordes op weg naar werk en succes. *Demos*, 40 (1), pp. 4-7.

Welkomstcultuur van belang voor talentbehoud migranten

Het aantrekken en behouden van talentvolle migranten wordt steeds belangrijker voor regionale arbeidsmarkten die te maken hebben met een krimpende beroepsbevolking. Onderzoek onder migranten in Limburg en omgeving laat zien hoe belangrijk een welkomstcultuur is voor het aantrekken en behoud van kennismigranten, waarbij vooral de openheid van de lokale bevolking van belang is.

Politieke en maatschappelijke actoren in Limburg zetten zich in om een welkomstcultuur te creëren voor talentvolle migranten, omdat migranten en de ontvangende regio hier baat bij hebben. Deze manier waarop nieuwkomers worden ontvangen gaat verder dan alleen het verstrekken van verblijfsvergunningen en legt vooral de nadruk op gastvrijheid en acceptatie. Op lokaal niveau richten verschillende initiatieven zich op het bieden van ondersteuning bij migratie en integratie, evenals het organiseren van evenementen om netwerken te bevorderen en de nieuwe omgeving te verkennen. Toch is er tot op heden weinig bekend over de factoren die eraan bijdragen of talentvolle migranten zich welkom voelen in het gastland. Om vast te stellen welke factoren bepalen of migranten zich welkom voelen in de Euregio Maas-Rijn en in welke mate, namen wij, samen met collega's, meer dan 100 interviews af en verzamelden data via een online enquête met bijna 400 respondenten.

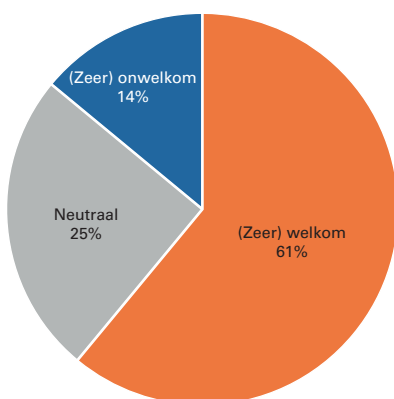
Van de ondervraagde migranten gaf 14 procent aan zich niet welkom te voelen, terwijl 61 procent zich wel welkom voelt (en een kwart heeft een neutraal gevoel). Maar wat bepaalt dat gevoel? De onderstaande figuur (b) laat zien dat diverse factoren een rol spelen bij het ervaren van een welkomstgevoel. De waarschijnlijkheid dat talentvolle migranten zich welkom voelen

wordt voornamelijk bepaald door de openheid van de lokale bevolking. Met andere woorden, de lokale gemeenschap en maatschappelijke organisaties spelen een belangrijke rol via initiatieven zoals culturele activiteiten en informatie-uitwisseling in het creëren van een welkomstgevoel. De interviewresultaten laten tevens zien dat migranten behoefte hebben aan hechtere banden met de lokale bevolking, maar dat zij dit vaak als moeilijk ervaren door taalproblemen. Hierbij speelt hun eigen beheersing van de lokale taal een cruciale rol, maar het gaat ook om de beschikbaarheid van informatie en diensten in andere talen, en de bereidheid van de lokale bevolking om in een andere taal te communiceren. Aangezien migranten een diverse groep vormen, is er echter geen universele aanpak.

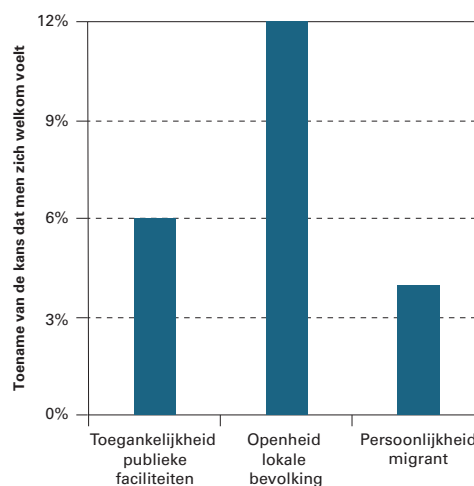
Het creëren van een welkomstcultuur garandeert niet dat nieuwkomers langdurig blijven, omdat migratie door veel factoren wordt beïnvloed. Wel kan een welkomstgevoel zorgen voor een positieve ervaring. Dit helpt niet alleen om talent aan te trekken, maar ook om migranten als ambassadeurs voor de regio te laten fungeren. Ook kunnen werkgevers een essentiële rol hierbij spelen, vooral door ook de sociale en economische integratie van eventuele partners en gezinnen van migranten mogelijk te maken.

Welkomstgevoel bij ondervraagde migranten in de Euregio Maas-Rijn

a. Verdeling welkomstgevoel migranten (%)

b. Mate waarin drijvende krachten bijdragen aan welkomstgevoel migranten

Bron: Reinold, Hooijen en Özer (2024). De gegevens zijn verzameld via een zelfontwikkelde online enquête. Toelichting bij (b): de verticale as toont de toename in de kans dat welkomstgevoel groeit als de uitgebeelde factoren met een eenheid toenemen. Persoonlijkheid migrant is gemeten met een schaal waarin de persoonlijkheidskenmerken extraversie, openheid en vriendelijkheid voorkomen.

DEMOS verschijnt 10 x per jaar en wil de kennis en meningsvorming over bevolkingsvraagstukken bevorderen.

Een abonnement op DEMOS is gratis. U kunt uw aanvraag indienen via: demos@nidi.nl of via onze site: nidi.nl/nl/demos/

Bij gehele of gedeeltelijke overname van artikelen dient men een volledige bronvermelding te gebruiken. Graag ontvangt de redactie een bewijsexemplaar. De personen op de foto's komen niet in de tekst voor en hebben geen relatie met hetgeen in de tekst wordt beschreven.

Het NIDI is een instituut van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) en is geaffilieerd met de Rijksuniversiteit Groningen. Het NIDI houdt zich bezig met onderzoek naar bevolkingsvraagstukken.

colofon

DEMOS	is een uitgave van het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI).
Redactie	Harry van Dalen, hoofdredacteur Peter Ekamper, (web)redacteur Nico van Nimwegen, redacteur Lin Rouvroye, redacteur Juul Spaan, redacteur Maaïke van der Vleuten, redacteur
Adres	NIDI/DEMOS Postbus 11650 2502 AR 's-Gravenhage
Telefoon	(070) 356 52 00
E-mail	demos@nidi.nl
Internet	https://nidi.nl/demos
Abonnementen	gratis
Druk Opmaak	Koninklijke Van der Most www.up-score.nl

Inge Hooijen, Regional Capital, Neimed, Zuyd Hogeschool en Ecorys,
e-mail: inge.hooijen@regionalcapital.nl
Julia Reinold, Erasmus University Rotterdam en Maastricht University,
e-mail: reinold@essb.eur.nl

LITERATUUR:

- Reinold, J., I. Hooijen en M. Özer (2024), "If you smile, they smile": Explaining highly educated migrants' feelings of being welcome in the Euregio Meuse-Rhine. *Population, Space and Place*, 30 (5), e2759.